

Toimintaterapeuttien ammattieettiset ohjeet

Ammattietiikan tarkasteleminen on tärkeää jokaiselle toimintaterapeutille, koska kuntoutuksen asiantuntijoina vaikuttamme asiakkaidemme elämään kaikilla elämän osa-alueilla. Ohjeet ovat eettisen päättelyn tukena arjen työssä, ja niiden merkityksellisyyteen sekä tietoiseen käyttöön tulee kiinnittää huomiota jo toimintaterapiaopintojen yhteydessä. Jokaisen toimintaterapian alalla työskentelevän sekä alaa opiskelevan tulee omaksua ajattelunsa ja työskentelynsä toimintaterapian eettiset periaatteet. Ammattieettiset ohjeet määrittelevät ammatin ydinarvot ja työnteon normit. Ohjeilla selvennetään ammattitaidon, pätevyyden sekä toimintaterapeutin vastuun ja velvollisuuksien merkitystä. Ammattieettiset ohjeet voivat olla apuna ongelmatilanteissa. Asemansa, tietojensa ja osaamisensa kautta toimintaterapeutilla on valtaa suhteessa asiakkaaseen laajemmassakin kontekstissa. On ehdottoman tärkeää käyttää tätä asemaa inhimillisesti, oikeudenmukaisesti ja asiakkaan parhaaksi. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry ylläpitää toimintaterapeuttien ammattieettisiä ohjeita ja vastaa niiden päivittämisestä muutaman vuoden välein. Päivitysprosessissa pyritään huomioimaan toimintaterapeuttien työkentässä ja yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset. Ammattieettiset ohjeet on tarkoitettu koko ammattikunnalle työpäivästä ja tehtävästä riippumatta.

Toimintaterapeutti ja asiakas

Toimintaterapiasuhte on toimintaterapeutin ja asiakkaan välisen luottamuksellinen vuorovaikutussuhde. Terapiasuhteen alussa toimintaterapeutti selvittää asiakkaalle ja tarvittaessa hänen läheisilleen selkeästi toimintaterapiasuhteen mahdollisuudet sekä rajoitukset, joiden tulee olla kohtuulliset molempien osapuolten kannalta. Toimintaterapeutti varmistaa asiakkaan kuulluksi tulemisen. Toimintaterapeutti huolehtii dokumentoinnista voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti noudattaen valtakunnallisesti sovittuja kirjaamiskäytäntöjä.

Asiakkaan ja toimintaterapeutin vuorovaikutussuhteen tavoitteenä on edistää sekä ylläpitää asiakkaan toimintakykyä hänelle merkityksellisillä elämänalueilla. Toimintaterapeutin työskentely perustuu yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa hänen läheistensä kanssa tehtyyn arviointiin, jossa otetaan huomioon asiakkaan toimintaympäristö ja sosiaalinen verkosto. Toimintaterapeutti tekee työtään suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa. Tavoitteet laaditaan asiakkaan kanssa. Terapeutti antaa asiakkaalleen kuntoutumista edistävää tietoa, jota asiakas voi hyödyntää itsenäisessä päätöksenteossa. Toimintaterapeutti ei saa vääristää eikä manipuloida jakamaansa tietoa.

Toimintaterapeutti työskentelee asiakastaan kunnioittaen ja vaitiolovelvollisuutta noudattaen. Asiakkaan etninen tausta, kansallisuus, sukupuoli, sukupuolinen suuntautuneisuus tai sosiaalinen asema, uskonto, poliittinen mielipide tai muut vastaavat seikat eivät vaikuta siihen, miten toimintaterapeutti kohtelee asiakastaan. Toimintaterapeutti ei saa hyötymismielessä käyttää millään tavalla asiakastaan hyväkseen eikä myöskään niitä tietoja, joita toimintaterapiasuhteessa tulee esille. Toimintaterapian lähtökohtana on aina asiakkaan etu.

Toimintaterapeutilla on oikeus sekä velvollisuus kieltäytyä toimintaterapian toteuttamisesta silloin, kun hän ammatillisen kokemuksensa ja arviointinsa perusteella pitää ilmeisenä, että toimintaterapia ei ole tarkoituksenmukaista, siitä voi aiheutua riskejä sekä haittaa joko asiakkaalle tai toimintaterapeutille itselleen.

Toimintaterapeutti ja ammatillinen yhteistyö

Ammatillisessa tiedonvälityksessä tulee kunnioittaa asiakasta ja noudattaa voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Toimintaterapeutti toimii yhteistyössä muun ammattihenkilöstön kanssa ja kunnioittaa muiden ammattiryhmien ammattitaitoa sekä ammatillisia oikeuksia ja velvollisuuksia. Omassa työssään toimintaterapeutti noudattaa työnantajansa määrittelemiä ja muutoin yleisesti hyväksyttäviä toimintaperiaatteita. Jos hän tunnistaa yhteisessä työskentelyssä eettisiä ristiriitoja, hänen tulee pyrkiä niiden selvittämiseen.

Ammatilliseen tiedonvälitykseen kuuluu velvollisuus välittää työyhteisölle asiakkaan kuntoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta tärkeät tiedot. Toimintaterapeutin on ohjattava tarvittaessa asiakas saamaan muita kuntoutus- tai sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

Toimintaterapeutti ja ammatillinen kehittyminen

Toimintaterapeutina työskentely edellyttää jatkuvaa ammattitaidon kehittämistä. Toimintaterapia perustuu vakiintuneeseen sekä hyväksytyyn näyttöön perustuvaan käytäntöön sekä tutkimustietoon. Näyttöön perustuva toimintaterapia on suunniteltua, tavoitteellista ja kirjattua. Toimintaterapeutti seuraa kuntoutusalan kehittymistä ja soveltaa hyväksi havaittuja käytäntöjä omassa työssään. Alan kehittymisen edellytyksenä ovat muun muassa opiskelevien ohjaaminen, keskinäinen yhteistyö toimintaterapeuttien ja kuntoutuksen asiantuntijoiden kanssa. Toimintaterapeutti noudattaa tutkimus- ja julkaisutoiminnassa eettisiä ja lainsäädännöllisiä periaatteita.

Toimintaterapeutti on vastuussa omalta osaltaan työkyvystään ja työnsä laadusta. Hänen tulee tunnistaa oma ammatillinen pätevyytensä ja sen rajoitukset sekä kriittisesti arvioida omaa osaamistaan. Työkykyisyyden ja laadukkaan työn turvaamiseksi on muun muassa työnohjauksen ja mentoroinnin käyttäminen sekä kouluttautuminen suositeltavaa.

Toimintaterapeutti ja yhteiskunta

Toimintaterapeutti seuraa yhteiskunnallisia muutoksia ja ottaa ne huomioon omassa työssään. Toimintaterapeutin velvollisuus on tuntea voimassa olevat lait ja asetukset, jotka ohjaavat sosiaali- ja terveydenhuoltoalaa sekä kuntoutusta.

Yhteiskunnan rakenteiden muutosten myötä myös toimintaterapeuttien työkenttä on muutoksessa. Toimintaterapeutti voi työskennellä erilaisissa toimintaympäristöissä ja työtehtävissä. Se vaatii toimintaterapeutilta tietämystä yhteiskunnan rakenteista ja toimintatavoista.

Asiakastyössä toimintaterapeutti toimii sen hyväksi, että hänen asiakkaansa voivat käyttää tasavertaisesti yhteiskunnan palveluja ja osallistua mahdollisimman omatoimisesti oman elämänsä eri tilanteisiin.

Toimintaterapeutti noudattaa hyvää liiketapaa ja huolehtii velvoitteista, joilla varmistetaan asiakastyön turvallisuus ja lainmukaisuus. Toimintaterapeutti ei tavoittele toiminnallaan perusteetonta ammatillista tai taloudellista hyötyä. Toimintaterapiatarvetta arvioidaan yhteistyössä asiakkaan, lähettävän ja toteuttavan tahon kesken. Ammattieettiset periaatteet ohjaavat toimintaterapeuttia yritystoiminnassaan.

